

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 เป็นแผนที่ได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศโดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤตสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 นั้นมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนทั้งในด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกัน การวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็งยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกระดับและเพื่อแก้ปัญหาความยากจน เพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง

จากแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวทำให้นโยบายที่เร่งด่วนของรัฐบาลได้ผลักดันและกระตุ้นให้มีการขับเคลื่อนไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท นับว่าเป็นนโยบายเร่งด่วนนโยบายหนึ่งที่มุ่งแก้ปัญหาระดับรากหญ้าของไทย โดยให้เป็นแหล่งหมุนเวียนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและสร้างรายได้แก่ประชาชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือนพร้อมทั้งรัฐบาลได้จัดให้มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้แต่ละชุมชนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า ซึ่งจะเห็นได้ว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมและเศรษฐกิจของประชาชน

ผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองของจังหวัดเชียงใหม่นับตั้งแต่เริ่มต้นถึงเดือนกรกฎาคม 2545 ในภาพรวมเป้าหมายจำนวนกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองทั้งจังหวัดจำนวน 2,028 กองทุน พบว่ามีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับจังหวัดแล้ว 1,985 กองทุนคิดเป็นร้อยละ 97.88 จากเป้าหมายดังกล่าวจะสามารถบรรลุผลตามที่กำหนดได้ทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทั้งภาคประชาสังคม ภาคการเมือง ภาครัฐและองค์กรประชาชน และผลลัพธ์ สุดท้ายจะเกิดในสังคมคือความเข้มแข็งของชุมชน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่, 2545: 110 – 111)

แต่ในขณะเดียวกันการให้เงินกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทประมาณร้อยละ 80 ที่สมาชิกกองทุนมักเป็นคนกลุ่มเดียวกัน เครือญาติ กลุ่มผู้มีอิทธิพลชุมชน กู้แล้วไม่ได้สร้างงานสร้างรายได้อย่างแท้จริง เพราะยังไม่มีความพร้อม จึงไม่ทราบว่า จะนำเงิน ดังกล่าวสร้างงานเช่นไร ทำยที่สุดก็นำไปซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่เชื่อว่าทำให้ดูทันสมัย จึงเป็นหนี้ต่อไป และอาจส่งผลกระทบต่อกองทุนหมู่บ้านฯ แม้ว่ากองทุนที่ดีก็มีบ้าง แต่ยังไม่ชัดเจนว่าจะยั่งยืนเพียงใด (ลำยอง ปลั่งกลาง, 2546: 73-79) ขณะเดียวกัน จากการศึกษา งานวิจัยธุรกิจเงินกู้ในระบบในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ (อาทร เจริญเด่นงาม, 2544: บทคัดย่อ) พบว่าสถาบันการเงินในระบบมีบริการไม่เพียงพอ ขาดความยืดหยุ่นในการชำระหนี้ และการรักษาความลับเกี่ยวกับฐานะการเงิน สำหรับการกู้ยืมเงินในระบบในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีบทบาทค่อนข้างสูงมากต่อระบบเศรษฐกิจจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีการดำเนินธุรกิจ กระทำควบคู่ไปกับอาชีพอื่นเช่น ร้านค้าทอง ร้านค้าของเก่า และร้านค้าสินค้าเบ็ดเตล็ด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเงินกู้ในระบบกับกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กองทุนเงินล้าน) ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของเงินกู้ในระบบที่มีต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนศึกษาถึงความสัมพันธ์ของเงินกู้ในระบบกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน พร้อมทั้งปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ภาครัฐ และองค์กรประชาชน ที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งของสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในระดับรากหญ้าให้ยั่งยืนต่อไป

สมมุติฐานการวิจัย

1. เงินกู้ในระบบก่อให้เกิดผลกระทบในด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
2. เงินกู้ในระบบมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในทิศทางตรงกันข้าม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาผลกระทบของเงินกู้ในระบบ ที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กองทุนเงินล้าน) ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

2. ศึกษาความสัมพันธ์ของเงินกู้ยืมในระบบ กับกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กองทุนเงินล้าน) ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

3. ศึกษาถึงอุปสรรคและแนวทางการแก้ไข ของเงินกู้ยืมในระบบที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กองทุนเงินล้าน) ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ผู้บริหารประเทศจะได้ทราบถึงผลกระทบ ของเงินกู้ยืมในระบบที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (กองทุนเงินล้าน) ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

2. ผู้บริหารท้องถิ่นจะได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างเงินกู้ยืมในระบบกับกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กองทุนเงินล้าน) ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

3. เพื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนำเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และอุปสรรค ที่เกิดจากผลกระทบของเงินกู้ยืมในระบบที่มีผลต่อกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (กองทุนเงินล้าน) ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

4. ประชาชนผู้กู้เงินจะได้ทราบทิศทางของการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ยั่งยืนต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

เงินกู้ยืมในระบบ หมายถึง เงินที่กู้ยืมมานอกเหนือจากควบคุมของกฎหมาย แต่เป็นที่ยินยอมให้กู้ยืม ระหว่างเจ้าของเงินและผู้ต้องการใช้เงิน โดยผู้กู้ ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่ากฎหมายกำหนด

กระบวนการบริหารจัดการ หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองให้เป็นในทิศทางที่ช่วยเสริมสร้างให้งานกองทุนหมู่บ้านฯ มีทิศทางในการพัฒนาที่ดีขึ้น ทั้งในด้านการบริหารคณะกรรมการฯ ตลอดจนการบริหารการเงินของกองทุนให้มีประสิทธิภาพดังวัตถุประสงค์ที่ทางราชการกำหนด

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมายถึง กองทุนที่จัดตั้งขึ้นโดยนโยบายของรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชน

ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชน โดยให้ตัวแทนของตนในชุมชนร่วมบริหารจัดการกองทุนนี้

ชุมชน หมายถึง แหล่งพื้นที่ที่มีกลุ่มคนอาศัยอยู่รวมกันในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยพื้นที่นั้นได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างความเข้มแข็งทางสังคมให้กับพื้นที่นั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved